

Warszawa, 5 maja 2015 r.

KMP.575.4.2015.JJ

**Raport przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji
z wizytacji Domu Pomocy Społecznej „Kombatant” przy ul. Sterniczej 125
w Warszawie
(wyciąg)**

1. Wstęp

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku z dnia 18 grudnia 2002 roku (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192, dalej: OPCAT) oraz działając na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniach 16-17.02.2015 r., do Domu Pomocy Społecznej „Kombatant” przy ul. Sterniczej 125 w Warszawie (dalej: DPS, Dom, placówka) udali się pracownicy Zespołu *Krajowy Mechanizm Prewencji* (dalej: KMP lub Mechanizm): Dorota Krzysztoń (kryminolog), Przemysław Kazimirski i Wojciech Sadownik (prawnicy) oraz dr Justyna Józwiak (socjolog, politolog w zakresie resocjalizacji).

Działając jako *Krajowy Mechanizm Prewencji*, osoby wizytujące sprawdziły na miejscu sposób przestrzegania praw mieszkańców DPS, dokonując oceny pod względem ich ochrony przed torturami oraz innym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

W ramach wizytacji wykonano następujące czynności:

- przeprowadzono rozmowę z Waldemarem Dybałą – dyrektorem Domu;
- dokonano oglądu budynku mieszkalnego, w tym m.in.: pokoi mieszkańców, sanitariatów, jadalni, sal do terapii zajęciowej, sal do rehabilitacji;
- w czasie wizytacji pokoi i innych pomieszczeń przeprowadzono rozmowy z mieszkańcami oraz pracownikami DPS;
- przeprowadzono indywidualne rozmowy z losowo wybranymi mieszkańcami Domu;

– poddano analizie wybraną dokumentację dostępną na miejscu.

W trakcie wizytacji sporządzono dokumentację fotograficzną oraz użyto dalmierza do pomiaru powierzchni wybranych pomieszczeń.

Przedstawiciele KMP poinformowali dyrektora Domu o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali jego uwag i wyjaśnień.

Ponadto po zakończeniu wizytacji przeanalizowano dokumentację związaną z funkcjonowaniem placówki.

2. Charakterystyka placówki

Nadzór nad działalnością Domu Pomocy Społecznej „Kombatant” sprawuje Prezydent m. st. Warszawy przy pomocy Warszawskiego Centrum Pomocy Rodzinie. Placówka przeznaczona jest dla osób przewlekle somatycznie chorych, w szczególności posiadających uprawnienia kombatanckie. DPS posiada 180 miejsc.

Na mocy decyzji Wojewody Mazowieckiego nr 24/2010 z dnia 23.11.2010 r., wydano bezterminowe zezwolenie na prowadzenie placówki.

3. Legalność pobytu

W dniu wizytacji w Domu przebywało 171 mieszkańców, w tym 119 kobiet. Poza placówką przebywało jeszcze 7 osób (leczenie w szpitalu).

Wśród mieszkańców Domu 5 osób było ubezwłasnowolnionych całkowicie. Ponadto w dniu wizytacji w placówce przebywało 13 osób umieszczonych na mocy postanowienia sądu, bez zgody mieszkańca. Najmłodszy mieszkaniec miał 44 lat, zaś najstarszy 104.

Dyrektor Domu poinformował wizytujących, iż wszystkie osoby przebywające w DPS są umieszczone zgodnie z jego przeznaczeniem.

Analiza dokumentacji wykonana przez pracowników KMP pozwala na stwierdzenie, że w aktach osobowych mieszkańców, przyjętych na podstawie orzeczenia sądu, są postanowienia sądu orzekające o umieszczeniu w DPS oraz decyzje kierujące. Dotyczy to przede wszystkim osób ubezwłasnowolnionych przed umieszczeniem w Domu i niemogących o sobie samodzielnie decydować.

4. Personel

Zgodnie z danymi przedstawionymi wizytującym, w Domu zatrudnionych jest 136 osób (na umowę o pracę), w tym m.in: 21 pielęgniarek, 24 pokojowych, 35 opiekunów, 3 psychologów i pracowników socjalnych, terapeuta, fizykoterapeuta,

terapeuta zajęciowy, technik fizjoterapeuta, instruktor terapii, 2 pracowników/instruktorów zajęć kulturalno – oświatowych. Ponadto w placówce zatrudnionych jest również 2 lekarzy, masażysta, dietetyk oraz kapelan.

Wśród personelu przeważają kobiety. W sumie w DPS zatrudnionych jest 14 mężczyzn pracujących na co dzień z mieszkańcami. Wśród nich znajduje się 10 opiekunów, 3 pokojowych oraz masażysta. Biorąc pod uwagę, iż 1/3 pensjonariuszy stanowią mężczyźni, zatrudnienie mężczyzn-opiekunów/pielęgniarzy jest ważne, by w pełni respektować prawo mieszkańców do prywatności i intymności. Przykładowo w sytuacjach, gdy mieszkaniec nie chce/odmawia, aby przy zabiegach higienicznych pomagała mu osoba przeciwnej płci, obowiązkiem personelu Domu jest zapewnienie mu opieki pielęgniarskiej/opiekuna tej samej płci. Z relacji dyrektora placówki wynika, że czynności higieniczne zapewniane są mieszkańcom przez osoby tej samej płci.

Pracownicy DPS-u w 2014 r. brali udział w następujących szkoleniach: „Prawa Mieszkańca, kierunki prowadzonej terapii i metody pracy z Mieszkańcami”, „Radzenie sobie w sytuacjach trudnych z osobą uzależnioną”, „Asertywność i radzenie sobie z agresją”, „Skuteczna komunikacja i motywowanie”, „Radzenie sobie ze stresem jako czynnik zabezpieczający przed wypaleniem zawodowym”.

Warto podkreślić, że kadra placówki, pracująca bezpośrednio z mieszkańcami, jest narażona na duże obciążenie psychiczne wynikające z pracy z osobami chorymi, które często nie mają szans na wyzdrowienie oraz które niejednokrotnie borykają się z wieloma trudnymi problemami. Ważne jest zatem przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu, dlatego przedstawiciele Mechanizmu zalecają rozważenie zapewnienia kadrze terapeutycznej DPS warsztatów z zakresu przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu oraz superwizji.

W ciągu ostatnich lat nie zdarzyło się, aby dyrektor DPS ukarał dyscyplinarnie personel w związku z niewłaściwym traktowaniem mieszkańców, nie było również żadnych postępowań sądowych obejmujących ten zakres.

5. Traktowanie

W ocenie przedstawicieli KMP atmosfera panująca w Domu w trakcie wizytacji była dobra, pełna wzajemnego poszanowania. Podczas dokonywania oglądu pokoi, uwagę zwracała stała obecność personelu oraz jego zaangażowanie w pracę. Mieszkańcy podczas rozmów z wizytującymi pozytywnie wyrażali się na temat pracy personelu oraz

podkreślali dobre traktowanie oraz życzliwość ze strony pracowników, szczególnie kadry psychologicznej.

Nie zdarzają się sytuacje przymusowego podawania leków lub podawania ich podstępem. Podawane są one jedynie po wyrażeniu zgody przez pacjenta.

Dokumentem regulującym prawa i obowiązki mieszkańców jest Regulamin Pobytu Mieszkańców Domu Pomocy Społecznej „Kombatant” w Warszawie (dalej zwany Regulaminem Mieszkańców). Opisane w nim prawa mieszkańców są określone szeroko, z uwzględnieniem wszelkich ważnych kwestii (m.in. prawa do udziału terapii zajęciowej, godnego pochówku zgodnie z wyznaniem, przyjmowania odwiedzin, opuszczania domu).

Zgodnie z Regulaminem pobytu Mieszkańców w DPS, w sprawach problemowych mieszkańcy mogą zwracać się do pracownika socjalnego lub dyżurnej pielęgniarki. Natomiast raz w tygodniu dyrektor przyjmuje mieszkańców w sprawie skarg i wniosków. Skargi są protokołowane. Analizując dokumentację z lat 2014-2015 (do dnia wizytacji) przedstawiciele KMP odnotowali 2 skargi mieszkańców (jedna dotyczyła zachowania współmieszkańca, intencją drugiej zaś była prośba o niewchodzenie personelu do pokoju i niesprzątanie w nim).

Mieszkańcy podkreślali, że zarówno pisemne, jak i ustne skargi są życzliwie i w krótkim czasie rozpatrywane przez dyrektora placówki. Zawsze otrzymywali oni informację zwrotną na temat sposobu załatwienia ich sprawy.

Zgodnie z informacjami udzielonymi przez dyrektora Domu, w placówce nie są stosowane środki przymusu bezpośredniego.

6. Dyscyplinowanie

Zastrzeżenia wizytujących wzbudził zapis § 17 pkt 1 Regulaminu „Mieszkaniec wykraczający w sposób rażący lub uporczywy przeciwko obowiązującemu porządkowi domowemu albo przez swoje niewłaściwe zachowanie ogranicza innym wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa otrzyma pisemne upomnienie”. Wynika z niego bowiem, że mieszkaniec może zostać ukarany za swoje niewłaściwe zachowanie.

Przedstawiciele KMP zdają sobie sprawę z tego, że w takiej sytuacji rozmowa z mieszkańcem i zmotywowanie go do przyjęcia konformistycznej postawy jest niezbędna, ale nie może ona przybierać formy kary. Brak jest bowiem podstaw prawnych do stosowania w domach pomocy społecznej środków dyscyplinujących. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1352 ze zm.) nie zawiera upoważnień do ukształtowania w regulaminach organizacyjnych lub innych dokumentach domów pomocy społecznej systemu środków dyscyplinujących, zaś tego typu regulacje należą do materii

ustawowej. Wskazać w tym miejscu należy, że dyrektor DPS nie jest pozbawiony możliwości reagowania w przypadku m.in. uporczywego i rażącego naruszania przez pensjonariusza obowiązujących norm współżycia społecznego. Mieszkańców DPS obowiązują te same, regulowane odpowiednimi przepisami prawa krajowego, zasady funkcjonowania w społeczeństwie, jakie odnoszą się do osób mieszkających we własnych domach. Dyrektor DPS może zatem zainicjować działania przewidziane w prawie krajowym np. powiadomić Policję, która podejmie interwencję czy skontaktować się z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i rozpocząć wspólne działania terapeutyczne, jeżeli u podstaw negatywnego zachowania pensjonariusza Domu leży, na przykład, nadużywanie alkoholu z towarzyszącym mu agresywnym zachowaniem wobec osób lub mienia DPS.

7. Prawo do ochrony zdrowia

Mieszkańcy mają zapewnioną opiekę medyczną na miejscu w DPS ze strony lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej. Trzy razy w tygodniu lekarze przyjmują mieszkańców w gabinecie lekarskim na terenie Domu. Dokumentacja medyczna znajduje się natomiast w przychodni, z którą placówka ma podpisaną odpowiednią umowę. Raz w miesiącu do placówki przyjeżdża także rehabilitant oraz neurolog. W razie potrzeby dokonywana jest rejestracja do lekarzy innych specjalizacji. W takich sytuacjach DPS organizuje transport oraz asystę personelu.

Przez całą dobę jest dostęp do opieki pielęgniarskiej. Dyżury pielęgniarskie odbywają się w systemie 12-godzinnym.

Osoby wymagające pełnej pielęgnacji są szczególnie traktowane przez personel. Przydzielone mają specjalne łóżka ortopedyczne lub regulowane i materace przeciwodleżynowe, a także wózki, chodziki czy laski. Personel pomaga podopiecznym w poruszaniu się na terenie Domu i poza nim, pracując nad ich aktywizacją ruchową.

Podnoszeniem i rozwijaniem sprawności ruchowej mieszkańców zajmują się fizjoterapeuci. Wykonywane są zabiegi fizykoterapii, kinezyterapii i masażu leczniczego, zarówno w odpowiednio wyposażonych i przystosowanych do tego salach, jak również w pokojach mieszkańców. Prowadzona jest gimnastyka ogólnousprawniająca, grupowe spotkania relaksacyjno-integrujące.

8. Prawo do informacji

W pierwszych dniach pobytu nowego pensjonariusza jest on zapoznawany z organizacją życia w Domu, jego topografią, zasadami pobytu, swoimi prawami, a także

pracownikami oraz współmieszkańcami. Pracownicy DPS-u dokładają starań, aby proces adaptacji nowoprzybyłego mieszkańca przebiegał łagodnie i sprawnie. W dokumentacji mieszkańców znajdują się oświadczenia świadczące o zapoznaniu go z Regulaminem oraz innymi procedurami.

W celu lepszego dostępu mieszkańców do informacji, pracownicy KMP zalecają umieszczenie w ogólnodostępnym miejscu regulaminu mieszkańców oraz adresów instytucji, do których mieszkańcy lub ich rodziny mogliby się zwrócić w przypadku naruszenia ich praw (np. Rzecznika Praw Obywatelskich wraz z podaniem bezpłatnej infolinii 0 800 676 676, Rzecznika Praw Pacjenta, sędziego rodzinnego, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka). W taki sposób mieszkańcy będą mogli mieć nieograniczony, niezależny od innych osób, dostęp do tego typu informacji.

Z ustaleń poczynionych przez wizytujących wynika, że dowody osobiste mieszkańcy mogą wg własnego życzenia mieć przy sobie lub oddać do depozytu placówki. Jednakże w sytuacji pozostawienia dowodu w depozycie placówki winno być odebrane pisemne oświadczenie mieszkańca lub jego opiekuna prawnego upoważniające do tego typu czynności. W tym miejscu należy wskazać, iż art. 79 pkt 2 ustawy z dnia 6 sierpnia 2010 r. o *dowodach osobistych* (Dz. U. z 2010 r. Nr 167, poz. 1131 ze zm.) typizuje zatrzymanie dowodu osobistego bez podstawy prawnej jako wykroczenie. Zgodnie jednak z wykładnią dokonaną przez Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 9 grudnia 2010 roku o sygnaturze II AKa 397/10 znamiona wykroczenia z art. 79 pkt 2 ustawy o dowodach osobistych polegającego na zatrzymaniu cudzego dowodu osobistego nie są wypełnione, jeżeli wejście w posiadanie dowodu nastąpiło za akceptacją i przyzwoleniem osoby uprawnionej. Biorąc pod uwagę powyższe przedstawiciele KMP zalecają każdorazowe odbieranie zgody mieszkańca lub jego opiekuna prawnego mieszkańca ubezwłasnowolnionego na przechowywanie dowodu osobistego.

Uwagę wizytujących zwrócił także brak oświadczeń mieszkańców, wyrażających zgodę na wykorzystanie wizerunku. Na taki obowiązek wskazuje treść przepisu art. 23 k.c., *dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach*. Zgodnie z treścią przepisu art. 1 ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz. U. z 2002 r., nr 101, poz. 926 ze zm.) *każdy ma prawo do ochrony dotyczących go danych osobowych*. W związku z tym, że na terenie

placówki zamieszczane są zdjęcia mieszkańców, przedstawiciele KMP zalecają odbieranie stosownych oświadczeń od nich lub ich opiekunów prawnych w przypadku umieszczania zdjęć mieszkańców w miejscach ogólnodostępnych.

9. Prawo do kontaktów ze światem zewnętrznym

Mieszkańcy DPS mają prawo do swobodnego opuszczania placówki. Zgodnie z zapisami Regulaminu (§ 11), swoboda w zakresie wyjść na zewnątrz, uzależniona jest od stanu psychofizycznego pensjonariuszy, o czym ostatecznie decyduje lekarz. W przypadku pozostawania poza DPS w godzinach nocnych, mieszkańcy muszą powiadomić o tym fakcie dyżurną pielęgniarkę i portiera. W przypadku nieuzgodnionej nieobecności, trwającej dłużej niż 24 godziny, dyrektor DPS powiadamia policję. Ponadto organizowane są również wyjścia osób mniej sprawnych w asyście personelu Domu.

Każdy mieszkaniec, jeśli jego stan zdrowia na to pozwala, ma prawo do opuszczenia Domu – na przepustki, urlopy, święta. Nie pobiera się opłaty za pobyt w Domu w całości za dni nieobecności mieszkańca w Domu w wymiarze nieprzekraczającym 21 dni w roku kalendarzowym.

Osoby odwiedzające mogą przebywać na terenie DPS w godzinach 9.00-22.00. Odwiedziny mogą odbywać się w pokoju mieszkalnym lub w pomieszczeniu do tego wyznaczonym. Osoby odwiedzające mogą skorzystać z pokoju gościnnego i wyżywienia w DPS (odpłatnie) po dokonaniu wcześniejszej rezerwacji.

Pensjonariusze DPS mogą posiadać przy sobie telefony komórkowe. Mogą także wykonywać połączenia telefoniczne z aparatów telefonicznych znajdujących się na terenie placówki (są one zainstalowane w każdym pokoju).

Podczas wizytacji finalizowane były prace modernizacyjne związane z uruchomieniem kawiarenki internetowej.

10. Oddziaływania kulturalno-oświatowe i terapeutyczne

Oferta zajęć kulturalno-oświatowych, rehabilitacyjnych i terapeutycznych jest urozmaicona i odpowiednio dostosowana do możliwości mieszkańców.

Zajęcia terapeutyczne trwają od poniedziałku do piątku w godzinach 10.00-18.00. W ich ramach prowadzone są m.in. zajęcia teatralne i kabaretowe, terapia manualna, biblioterapia, współredagowanie gazetki miejscowej, muzykoterapia, spotkania kulinarne i projekcje video.

Pensjonariusze mają do dyspozycji salę Klubu „Wiarus”, gdzie można obejrzeć telewizję, filmy video, posłuchać muzyki oraz pośpiewać na organizowanych spotkaniach chóru. Na rzecz mieszkańców organizowane są spotkania ze środowiskiem kombatanckim oraz młodzieżą i dziećmi, a także przedstawicielami świata artystycznego. Mieszkańców odwiedzają regularnie wolontariusze ze Stowarzyszenia „Mali bracia ubogich”. Pensjonariusze mogą ponadto uczestniczyć w uroczystościach okolicznościowych i imprezach rekreacyjnych, a także wykazać własną inwencję w organizowaniu przedstawień i spotkań biesiadnych.

Wyposażenie sal, a także specjalistyczne przygotowanie personelu do prowadzenia tego typu zajęć jest, w ocenie przedstawicieli KMP, w wizytowanym domu bardzo dobre. Zajęcia doceniane są także przez samych mieszkańców.

Dodatkowo w celu m.in.: poprawy stanu psychicznego mieszkańców, rozwoju ich osobowości, minimalizowania deficytów poznawczych prowadzone są spotkania z psychologiem (indywidualne i grupowe).

11. Warunki bytowe

Dom Pomocy Społecznej Kombatant istnieje od 1983 r. w specjalnie wybudowanym na ten cel budynku. Został on wkomponowany w osiedle mieszkaniowe. Dom położony jest na dosyć obszernym terenie i otoczony jest zielenią i ogrodem, gdzie mieszkańcy mają możliwość wypoczynku, także poprzez uprawianie indywidualnych ogródków działkowych.

Budynek stanowią dwa czterokondygnacyjne bloki (A i B), połączone parterowym łącznikiem.

Pensjonariusze Domu mają do dyspozycji mieszkania dwupokojowe (47 lokali) oraz mieszkania jednopokojowe (98 lokali). Małżeństwom gwarantuje się pobyt w mieszkaniu dwupokojowym. Nowoprzybyli mieszkańcy są przyjmowani do pokoju, w którym jest aktualnie wolne miejsce (początkowo jest to pokój w mieszkaniu dwupokojowym). Jednocześnie umieszczany jest on na listach oczekujących na duży pokój i kawalerkę zgodnie z datą przyjęcia do DPS. Przy każdych drzwiach zamontowany jest dzwonek, którego personel używa przed wejściem do pokoiw mieszkańców. Jest to dobry przykład pokazujący, iż mimo przebywania w placówce o charakterze instytucjonalnym szanuje się prywatność mieszkańców pozwalając im poczuć się, jak w we własnym domu.

Pokoje są z pełnymi węzłami sanitarnymi, aneksami kuchennymi i balkonami. Wyposażone są w funkcjonalne meble i sprzęty, w tym zamykane na klucz szafy, w których mieszkańcy przechowują swoje rzeczy osobiste. W każdym pokoju w miejscach dostępnych (najczęściej przy łóżku) znajduje się sygnalizacja przyzywowa i telefon. Wyposażenie i wystrój wnętrz pokoi mieszkalnych stwarza przytulną atmosferę - generalnie urządzone są one według własnych upodobań mieszkańców.

Ponadto poza pokojami również znajdują się ogólnodostępne sanitariaty wyposażone w sprzęt ułatwiający kąpiel osobom mniej sprawnym, np. w wanny z podnośnikami. W dniu wizytacji panowała w nich czystość i porządek.

Mieszkańcy sprawni spożywają posiłki w przestronnej jadalni. Mają zapewnione 3 podstawowe posiłki dziennie: śniadania, obiady i kolacje oraz możliwość przygotowania drobnych posiłków pomiędzy głównymi daniami. Jadłospis uwzględnia diety mieszkańców. Na tablicach informacyjnych zamieszczony jest aktualny jadłospis. Zgodnie z informacją uzyskaną od personelu, osoby mające trudności w połykaniu otrzymują posiłki zmiksowane, czyli zmiksowaną zupę i zmiksowane oddzielnie drugie danie.

Do dyspozycji mieszkańców jest również krawcowa oraz fryzjerka. Dbają one o zapewnienie podstawowych usług dla mieszkańców.

Mieszkańcy otrzymują podstawowe środki higieny: papier toaletowy, mydło, szampon, pastę do zębów i szczoteczkę, a mężczyźni artykuły do golenia. Placówka zapewnia też mieszkańcom brakującą odzież, bieliznę osobistą, pościel i ręczniki. W czasie wizytacji mieszkańcy byli czysto i schludnie ubrani, odpowiednio do pory roku.

Jedyną uwagę, jaką mieszkańcy w trakcie rozmów indywidualnych podnosili, dotyczyła szklanych przesłon między prętami balkonowymi, które są skorodowane, dawno nie były remontowane, co z kolei prowadzi do ich kruszenia się, odpadania i innych usterek. Dyrektor placówki podzielił podgląd mieszkańców na ten temat i zapewnił o przeprowadzeniu remontu elewacji balkonowych.

Planowany jest również remont podłogi na korytarzu II piętra oraz usunięcie zacieków na ścianach.

W wizytowanym DPS ujawnił się problem, z którym przedstawiciele KMP spotykają się również w innych placówkach. Dotyczy on niewystarczającego zaopatrzenia mieszkańców w pieluchomajtki. Zgodnie z Załącznikiem do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 6 grudnia 2013 r. w *sprawie wykazu wyrobów medycznych wydawanych na zlecenie* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1565) ustala się limit m.in.

pieluchomajtek finansowanych ze środków publicznych. Wynosi on do 60 sztuk miesięcznie, co w praktyce oznacza wydawania 2 pieluchomajtek dziennie. Personel oraz mieszkańcy domów pomocy społecznej wielokrotnie podkreślali, że liczba ta jest niewystarczająca. Wśród mieszkańców często znajdują się osoby ciężko chore, których stan i rodzaj dolegliwości wymagają szczególnej higieny osobistej oraz częstszych zmian pampersów. Niestety nie stać ich na dokupywanie większej ilości. Często też nie mogą liczyć na pomoc rodziny i bliskich. Niewłaściwa pielęgnacja z kolei może przyczynić się do powstania odparzenia skóry, a zatem schorzenia bardzo uciążliwego, któremu łatwiej jest zapobiegać niż leczyć.

Dobłą praktykę, która mogłaby przyczynić się do rozwiązania powyższego problemu, przedstawiciele KMP zauważyli w wizytowanym w 2013 r. warszawskim Domu Pomocy Społecznej „Leśny”. Dzięki korzystnej umowie zawartej pomiędzy tym DPS a określoną apteką dopłata, którą ponosił mieszkaniec do leków refundowanych powyżej limitu, była symboliczna i wynosiła 1 grosz.

12. Sytuacja osób z niepełnosprawnością ruchową

Kwestia przystosowania obiektów użyteczności publicznej oraz placówek takich jak m.in. domy pomocy społecznej jest szczególnie badana przez Rzecznika Praw Obywatelskich. Zgodnie bowiem z przyjętą w dniu 1 sierpnia 1997 r. przez Sejm RP Kartą Praw Osób Niepełnosprawnych (M. P. z 1997 r. Nr 50, poz. 475), osoby niepełnosprawne mają prawo życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych. Nadto Polska w dniu 6 września 2012 roku ratyfikowała przyjętą w dniu 13 grudnia 2006 r. przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 1169). Zgodnie z jej treścią należy umożliwić osobom niepełnosprawnym niezależne życie i pełny udział we wszystkich jego sferach. Zarówno wymieniona Karta, jak i Konwencja dotyczą również osób, które na mocy postanowienia sądu zostały umieszczone w DPS.

Placówka jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową, poza następującymi wyjątkami: zbyt wysokimi progami przy wyjściach na balkon (powyżej 2 cm), zbyt wąskimi drzwiami w niektórych pomieszczeniach (mniej niż 90 cm), dużą liczbą łazienek bez żadnych udogodnień dla osób z niepełnosprawnością, windą nieposiadającą sygnalizacji dźwiękowej, niektórymi szklanymi drzwiami nieposiadającymi kontrastowych oznaczeń. Na uwagę zasługują jednocześnie wszelkie udogodnienia: podnośniki w łazienkach, sprzęt rehabilitacyjny, sprzęt pomocniczy, którym dysponuje DPS. Dyrektor DPS poinformował, że wspomniane bariery architektoniczne są systematycznie usuwane.

Pomimo że pokoje są z pełnymi węzłami sanitarnymi i balkonami nie wszystkie one są dostosowane do osób z niepełnosprawnością. W dniu wizytacji w DPS przebywał mieszkaniec poruszający się na wózku, który nie mógł korzystać z łazienki znajdującej się w jego pokoju z racji braku udogodnień dla takich osób. Z kolei z powodu zbyt wysokiego progu na balkonie (powyżej 2 cm) mieszkańcy mający trudności w poruszaniu się nie mogą z nich korzystać. Dyrektor DPS poinformował, że rozpoczęły się już prace nad przygotowaniem nowych węzłów sanitarnych, które będą dostosowane do osób z niepełnosprawnością. W kilku pokojach takie łazienki zostały już oddane do użytku. Prace w tym zakresie będą systematycznie kontynuowane.

Dostrzegając i doceniając wszelkie udogodnienia dla osób z niepełnosprawnością w wizytowanym Domu oraz bardzo dobre warunki bytowe, przedstawiciele KMP zaznaczają, że wartym rozważenia jest postulat jeszcze lepszego dostosowania Domu i jego otoczenia do potrzeb mieszkańców z niepełnosprawnością, tak aby podtrzymywać ich samodzielność i aktywność w sferze samoobsługi.

13. Prawo do praktyk religijnych

Prawo mieszkańców Domu do praktyk religijnych jest respektowane. W Domu zatrudniony jest kapelan, który odprawia msze święte i nabożeństwa okolicznościowe w kaplicy, odwiedza chorych mieszkańców w ich pokojach, jest do ich dyspozycji po każdej mszy św. Pensjonariusze mogą również wychodzić do kościołów znajdujących się terenie miasta.

Mieszkańcy nie zgłaszali żadnych uwag w zakresie przestrzegania ich prawa do praktyk religijnych.

14. Zalecenia

Na podstawie art. 19 OPCAT przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecają:

1. Dyrektorowi Domu Pomocy Społecznej „Kombatant” przy ul. Sterniczej 125 w Warszawie:

- 1.1. usunięcie zapisu Regulaminu organizacyjnego, który wprowadza środek dyscyplinarny w postaci upomnienia;
- 1.2. każdorazowe odbieranie zgody mieszkańca lub opiekuna prawnego mieszkańca ubezwłasnowolnionego na przechowywanie dowodu osobistego oraz oświadczeń, wyrażających zgodę na wykorzystanie wizerunku mieszkanki;

- 1.3. umieszczenie w ogólnodostępnym miejscu regulaminu mieszkańców oraz adresów instytucji, do których mieszkańcy lub ich rodziny mogliby się zwrócić w przypadku naruszenia ich praw;
- 1.4. przeprowadzenie remontów w zakresie opisanym w niniejszym raporcie;
- 1.5. dążenie do jeszcze lepszego przystosowania placówki do potrzeb osób z niepełnosprawnością;
- 1.6. rozważenie zapewnienia kadrze terapeutycznej DPS superwizji oraz warsztatów z zakresu przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.

2. Prezydentowi m. st. Warszawy oraz Warszawskiemu Centrum Pomocy Rodzinie jako organom sprawującym nadzór nad wizytowaną placówką:

- 2.1. udzielenia wsparcia finansowego na realizację zaleceń 1.4. i 1.5.